

Wstęp

Ten numer *Sztuki i Filozofii* poświęcamy neuroestetyce, zapraszając Czytelników do prawdziwie interdyscyplinarnej refleksji nad sztuką. Przedstawiamy pięć oryginalnych artykułów naukowych uzupełnionych o tłumaczenie tekstu znanej filozofki, podejmującej się przełożenia tematyki neuroestetycznej na tematy i zagadnienia kluczowe dla jej specjalności.

Jedną z pierwszych polskich publikacji neuroestetycznych była wydana w Poznaniu w 2013 r. książka *Neuroestetyka muzyki*, która ukazała się dzięki śp. Profesorowi Maciejowi Jabłońskiemu, animującemu wówczas śmiałą, łamiącą metodologiczne podziały myśl muzykologiczną. Pamiętając o Macieju, podobnie jak On, szukamy dzisiaj przestrzeni dialogu pomiędzy humanistyką a naukami przyrodniczymi, pomiędzy spekulatywną filozofią sztuki a estetyką empiryczną, sięgając ku neurobiologii ewolucyjnej. Cieszymy się, że w naszym projekcie uczestniczy dwóch pionierów polskiej neuroestetyki, redaktorów wyżej wspomnianej, poznańskiej monografii (Piotr Przybysz i Piotr Podlipniak), a także uczona o światowej renomie, której tekst prezentujemy tutaj w przekładzie na język polski: Kathleen Marie Higgins. Nazwiska tych badaczy ukazują nam nie tylko sporą różnorodność metodologii, lecz także zupełnie odmienne rejestry stylistyczne, w jakich można wypowiadać się w ramach neuroestetyki. Najprościej rzecz ujmując, w neuroestetyce możemy mieć do czynienia z naturalistycznym oglądem rzeczywistości w badaniach kultury, lecz możemy również snuć swobodne rozważania o egzystencjalnych doświadczeniach podmiotu. I jeśli metodologiczny pluralizm słusznie wzbudza naszą krytyczną czujność, to dobrze zarazem, aby zachęcał do elastycznego myślenia o wymykającym się poznaniu doświadczeniu dzieł sztuki.

Chociaż główną bohaterką tego numeru jest muzyka, to udało nam się zgromadzić tutaj także teksty traktujące o sztuce *sensu largo*, a nawet – wykraczające poza ramy sztuki w kierunku estetyki codzienności. Taki jest z pewnością zamysł artykułu Moniki Bokiniec, ukazującego siłę i słabości estetyki empirycznej. Z kolei w tekście Elżbiety Bilickiej i Anny Chęćki spotyka się spekulacja filozoficzna i dokonania neuroestetyki, a ten dwugłos ma na celu ukazanie współczesnego oblicza sporu o obiektywną naturę piękna. Konsultantem merytorycznym numeru jest lekarz neurochirurg, Piotr Zieliński, który – w napisanym wspólnie z Anną Chęcką tekście o muzycznym myśleniu – przekonuje Czytelników do potraktowania neuroestetyki jako narzędzia uświadamiającego chirurgom głęboko humanistyczny wymiar procesu leczenia mózgu. Myślenie muzyczne jako angażujące cały mózg staje się tutaj modelem ujawniającym te funkcje wyższe, o które szczególnie powinna dbać medycyna XXI w., o ile jej celem nie